

О.Г. ВОЛКОВ (доктор філософських наук, доцент, в. о. професора кафедра філософії); **О.О. ПЕШЕВ** (аспірант кафедри філософії)

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Мелітополь

E-mail: alex_seng@list.ru; oleg_peshev@mail.ru

ІНТУЇТИВІСТСЬКА ЕТИКА ДЖ. МУРА ЯК ПЕРЕДУМОВА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ Р. ПІТЕРСА

У статті розглядається інтуїтивістська етична концепція Дж. Мура, розкриваються її основні риси, що стали причиною виникнення аналітичної філософії освіти Р. Пітерса. Зокрема, звертається увага на трактування здорового глузду, добра, боргу, доброчесностей, етичного вчинку і поведінки, уявлення про універсальне співтовариство. Показується яким чином педагогічний аспект основних положень етики обумовлює відношення до знання.

Ключові слова: етика, інтуїтивізм, освіта, виховання, аналітична філософія, борг, вчинок, доброчесності, етичні судження.

Вступ

Для вдосконалення педагогічної освіти у сучасному світі, відповідно, уточнення її цілей і завдань, має значення дослідження взаємної обумовленості етики і філософії освіти. Це пов'язано з тим, що етична складова значною мірою визначає зміст не лише виховання, але і освіти, оскільки вона не лише зумовлює орієнтацію на моральні норми, але і характер відношення до усіх складових освітнього процесу. Виявлення цього взаємозв'язку дозволить критично оцінити стан сучасної освіти, а також позначити перспективи її розвитку.

Метою статті є дослідження етичної спадщини Дж. Мура, виявлення яким чином розвиток його основних ідей став причиною виникнення аналітичної філософії освіти Р. Пітерса.

Обговорення проблеми

Потреба в осмисленні проблем навчання та виховання у ХХ ст., призвела до виникнення нового напрямку, а саме, філософії освіти. Звернемо увагу, що її поява значною мірою обумовлена своєрідністю аналітичної філософії, а саме, її спрямованістю на вивчення характеру прояснення розуміння у мові. Ця спрямованість дозволяє виділити педагогічну практику як об'єкт дослідження. Вказану тенденцію можна простежити в роботах пізнього Л. Вітгенштейна [4]. Крім того в ще більшій мірі її можна спостерігати у дослідженнях Дж. Мура [11; 12]. Тому виникає необхідність детального розгляду його етичної концепції з метою аналізу тих її особливостей, які стали імпульсом для виникнення аналітичної філософії освіти.

У статті «Аналітична філософія: проблеми ідентифікації» О. О. Шестітко розглядає те, яким чином ця проблема трактується в аналітичній філософії [16]. Сама по собі аналітична філософія являє собою певний стиль

мислення. Приклади такого стилю можна знайти у працях Канта, Арістотеля та інших відомих філософів. Багато сучасних дослідників намагаючись визначити суть аналітичної філософії називають такі її характеристики, як науковість, аргументованість і прозорість. При розгляді гносеологічного ряду аналітичної філософії Ф. М. Поносів визначає, що його формування є характерним для неklasичної епістемології [13]. На його думку для філософії освіти є надзвичайно актуальним дослідження П. Ф. Стросона, що стосується гносеологічного ряду, зокрема, формування системи конвенцій. Цей гносеологічний ряд являє собою так звану суміш «істини, брехні, ілюзій та тривіальностей». Автор трактує і бачить пізнання як процес формування систем конвенцій, котрі можуть розвиватися самостійно і на цьому шляху проходять різні етапи свого існування. Все це призводить до того, що ці системи постійно зазнають модифікації і збагачуються. Це може призвести до появи думок, зрозуміти котрі було б неможливо без подібного збагачення. Це дозволяє зробити висновок про те, що формування гносеологічного ряду є однією із закономірностей людського пізнання [14].

У процесі дослідження зв'язку філософії Л. Вітгенштейна з його педагогічною практикою Т. О. Жихарьова звертається до аналізу його роботи «Філософські досліді» [8]. Автор зазначає про інтерес представника аналітичної філософії до педагогічних аспектів філософії мови, який стверджує, що для того, щоб навчити дитину осмислювати значення будь-якого предмета, необхідно навчити її співвідносити даний предмет зі словом, котре його позначає. Для цього слід навчити зразку його використання. Взагалі це відбувається у контексті навчання мовної гри, яка можлива при наявності довіри. Крім того, вказується на освоєння цієї парадигми використання. Виділяється проблема, що саме правило не є тотожним зразку, котрий його репрезентує. У свою чергу осмислення тотожності не дає осмислення правил гри. Основна проблема полягає у здатності використовувати знання у новій ситуації і головною задачею вчителя є формування такого способу дій, який буде відповідати правилам. Вітгенштейн розглядав розуміння як спосіб реакції, осмислення стилю мислення, розуміння оточуючого світу та життя.

О. В. Артемьєва у статті «Інтуїтивізм в етиці (із історії англійського етичного інтелектуалізму)» зазначає, що інтуїтивізм першої половини ХХ століття характеризувався втратою цілісного уявлення про мораль [3]. Даний критерій і є тим, що відрізняє його від новоевропейського. Автор згадує етичну концепцію Дж. Мура, яка включає в себе аналіз поняття добра, визначення критеріїв моральної поведінки та пояснення значення морального ідеалу. Усі ці поняття ніяким чином не стосуються одне одного.

У розділі дослідження аналітичної філософії «Спростування ідеалізму Дж. Е. Мура» А. Л. Блінов та В. А. Ладів зазначають, що Дж. Мур вважав головною умовою оцінки будь-яких філософських тез саме здоровий глузд [2]. Автори розглядають теорію істини Дж. Мура, котрий ототожнював істинне судження і реальність. Однак, пізніше, він відмовився від своєї точки зору. У даному аналізі предмети мови можуть розчленовуватися

Волков О.Г., Пешев О.О., 2013

філософськими тезами для того, щоб зменшити їх до простих робочих тез. Звертається увага, що Дж. Мур прагне утвердити об'єктивність та незалежність об'єктів розуміння. Він будує сою теорію істини на тому, що «річ», «складень поняття», «судження» є різними іменами для позначення одного і того ж. Згідно ж з традиційною точкою зору, судження є істинним лише тоді, коли воно співвідноситься з реальністю. А. А. Гусейнов у статті «Про ідею абсолютної моралі» розмірковує над тим, чи можлива абсолютна мораль в сучасному світі [7]. Для того, щоб отримати відповідь на це питання автор наводить деякі заперечення проти цієї концепції. Серед них існують три основні: абсолютна мораль не має абсолютного суб'єкта; як і все абсолютне. Абсолютна мораль залишається лише у світі думок; абсолютна мораль не має адекватних форм знаходження. Аналізуючи різноманітні джерела, автор дійшов до висновку, що ідея абсолютної моралі є собою ідеальну точку, котру кожен індивід створює сам для себе. Також абсолютна мораль діє шляхом категоричних заборон на негативні вчинки. У випадках публічних апеляцій вона може трансформуватись в свою протилежність.

У статті «Емпірионістична позиція Дж. Мура у праці «Доказ зовнішнього світу»» О. В. Костов зазначає, що Кант колись сказав, що неможливо довести існування речей поза нами [9]. Однак Дж. Мур засумнівався у даному висновку і запропонував свою власну теорію, у якій він говорить про так звану «дурну безкінечність», коли істинність самого існування думки має ґрунтуватися на інших думках, які в свою чергу мають базуватися ні інших припущеннях. Дж. Мур ставить перед собою завдання визначити, які з думок будуть істинними, тобто такими, що не потребуватимуть пояснення за допомогою інших. Він впевнений, що елементарне відчуття тотожне елементарному знанню. Згідно цієї теорії потрібно поняття робити чуттєвим, а відчуття – смисловим. Є.Н. Суханов у статті «Смисл «Доказу зовнішнього світу»» зазначає, що базовий прийом доказів Дж. Мура є ігнорування загальноприйнятих філософських роздумів [15]. Він оперує у своїх доказах лише виразами, що взяті із звичайної мови. Сам він їх називає «явними трюїзмами», тому, що їх комунікативна цінність мінімальна. Якщо ми матимемо знання про певне випадкове судження, то логічна вірогідність його виключається. Згідно логіки Дж. Мура, знання випадкового судження є таким же істинним як і знання істинного. Таким чином, будь-яке знання є абсолютно достовірним.

Щоб показати яким чином виникнення аналітичної філософії освіти можна пояснити поширенням ідей логічного позитивізму треба звернутися до інтуїтивістської етики, зокрема Дж. Мура. Звернемо увагу, що його етика має педагогічне призначення, оскільки в центрі її уваги – вчинок як практичне здійснення усвідомлення моралі. З цієї точки зору моральне можна виявити, якщо звернутися до того, яким чином обґрунтовується вчинок, які аргументи наводяться для доказу цього [12, 42]. Призначення аналітичної філософії полягає в розгляді ознак вчинку, за допомогою яких можна виявити міру його відповідність моральним нормам.

Інтуїтивістська етика Дж. Мура як передумова філософії освіти Р. Пітерса

Дж. Мур звертає увагу на це, що загальною ознакою етичних суджень є те, що вони припускають використання понять «хороше» і «погане», «добро» і «зло», проте важливо також, щоб їх використання деяким чином було обґрунтоване. Під «добром» розуміється деякий предмет мислення, але при цьому не окремий предмет, а зв'язок між предметами, що дозволяє віднести йому всі етичні судження до синтетичних згідно класифікації І. Канта. При цьому, відповідно до інтуїтивізму, представлення цього предмета невизначене, що вимагає вказівки на «добро» як предикат, що не завадило Дж. Муру трактувати його як «простий предмет мислення». Це пояснюється тим, що цей предмет присутній у свідомості як даність, отже, відсутня необхідність звернення до того, що за межою морального досвіду. Саме таке віднесення розглядається як «натуралістична помилка», а прикладом вважається зведення добра в утилітаризмі до наявності користі. Крім того, вона належить також еволюціоністської етики, зокрема Г. Спенсера, оскільки в ній передбачається, що еволюція пов'язана зі задоволенням людини своїми успіхами в діяльності. Дж. Мур приділяє увагу розгляду вимог до вчинку, що припускає не лише встановлення очевидних істин, але і приведення доказів, які складаються «з пропозицій, що стосуються результатів даної дії, тобто з істин, що стосуються причинних зв'язків» [12, 39]. Мається на увазі, що при дослідженні поведінки слід звернутися до його обґрунтування, а не тільки виявити і встановити певні принципи. Не випадково в аналітичній етиці вивчення моральної позиції пов'язане з розглядом результатів вчинку. Така постановка проблем має безпосереднє відношення до педагогіки, яка розглядається як практична етика.

Оскільки відсутня можливість визначити значення вчинку для віддаленого майбутнього, передбачається обмежитися тільки найближчим майбутнім, яке осяжно, на яке поширюється досвід існування. Проте і це часто виявляється досить складним. Тоді на допомогу приходить здоровий глузд, відповідно до якого слід здійснювати такі вчинки, які довели свою корисність у будь-якому громадському устрої. Очевидно, що саме педагогічна практика здатна виявити, що є добро. Безумовно, що деякі вчинки можуть бути «благодійними». Такі вчинки корисні в такому ступені, в якому вони сприяють збереженню суспільства як цілості. Здійснювати ці вчинки Дж. Мур вважає обов'язком. При цьому не передбачається, що особа повинна пригнічувати себе і пристосовуватися до суспільства. Одним з таких видів добра, згідно Р. С. Пітерса, є оволодіння знаннями. Невипадкове навчання він розглядає як педагогічний процес, у рамках якого вихователь стимулює розвиток розуму, що сприяє засвоєнню знань.

Звернемо увагу на критику еволюціоністської естетики Дж. Муром, в який моральним вважається те, що розвиненіше. Моральне може бути виявлено тільки в межах певного морального контексту, що означає, що у цьому світі «буде менше зла». Для цього необхідно вчинок розглядати по відношенню до його внутрішньої цінності. «Світ буде кращий» у тому випадку, коли здійснюється вчинок, що несе з собою добро, що забезпечує в

універсумі більше добра [12, 233]. Оскільки внутрішня цінність у особи спочатку не визначена, тому Р. С. Пітерс основне завдання виховання бачить у передачі духовних і моральних цінностей певної культури підростаючому поколінню.

Крім того, трактування внутрішньої цінності Дж. Муром, в аспекті того, що може викликати інтерес конкретної особи, зацікавити її, вплинуло на трактування ролі знання для особи Р. С. Пітерсом, який вважає, що задача навчання полягає у формуванні актуальності знань. Згідно термінології Дж. Мура, знання повинні мати внутрішню цінність, а оволодіння ними є добром. Трактування внутрішньої цінності, відповідно, цінності не в метафізичному сенсі, а в аспекті того, що може викликати інтерес конкретної особи. Це положення вплинуло на трактування ролі знання для особи Р. С. Пітерсом, який вважає, що завдання навчання полягає у формуванні актуальності знань [1]. Дж. Мур розглядає добро як те, що прийнято усіма як засоби для збереження і поширення життя, так і для володіння власністю. Ці засоби приймаються усіма, отже, вчинки, які роблять їх можливими можна визначити як добрі. Добром може бути тільки те, що не суперечить вимогам реального суспільства і сприяє володінню благами. Безумовно, збереження суспільства є добро саме по собі. Цю вимогу до вчинку обумовлює необхідність звернення до здорового глузду, що припускає розгляд його результатів. З цієї позиції критикується точка зору утилітаристів, згідно з якими виявлення добра стає можливим завдяки наявності загального почуття. Передбачається що завдяки здоровому глузду стає можливим з'ясувати міру моральності вчинку. Саме він підказує, що «певну корисність мають ті приписи, які взагалі визнані і прийняті на практиці» [12, 247]. Отже, моральні норми, відповідно до Дж. Мура, мають конкретно-історичний характер, а їх зміст визначає здоровий глузд, як здатність розуму адекватно оцінювати ситуацію, стан реальності, свої можливості і необхідність так, щоб це забезпечило сприятливі умови здійснення.

Щоб зрозуміти актуальність вчинків, які довели свою корисність, по Дж. Муру слід звернутися до приписів, які являються загальновиконуваними на практиці. Їх протилежністю є такі, які досить важко здійснити, тобто неможливі вчинки. Причиною неможливості їх виконання може бути недостатня воля, наявність якихось причин або наслідків, а також відсутність відповідних умів [12, 248]. Здоровий глузд підказує, що є існують певні умови для здійснення вчинку, що він дійсно практикується в житті. Ці вимоги обумовлюють моральні приписи і принципи. Тому Дж. Мур радить дотримуватися приписів, які отримали поширення і дотримуються більшістю, тому «краще дотримуватися звичаю, якщо навіть він поганий» [12, 253]. Отже людині не можна сумніватися в правильності того, що є загальновизнаним. Саме тому Дж. Мур ставить під сумнів можливість утворення і застосування абсолютних і універсальних моральних норм. Це положення вплинуло на погляди Р. С. Пітерса і стало причиною відмови визнання релігійної моралі в якості основи для

Інтуїтивістська етика Дж. Мура як передумова філософії освіти Р. Пітерса

морального виховання, що пов'язано з тим, що така мораль визначається орієнтацією на далеке майбутнє і не завжди орієнтована на здоровий глузд. Дж. Мур припускає, що при визначенні цінності вчинку людині слід звернутися до розгляду тих наслідків, які він може викликати. Йдеться, звичайно, про відносну, а не абсолютну цінність вчинку.

Висновки

У статті розглядається інтуїтивистська етична концепція Дж. Мура, розкриваються її основні риси, що стали причиною виникнення аналітичної філософії освіти Р. Пітерса. Зокрема, звертається увага на трактування здорового глузду, добра, боргу, доброчесностей, етичного вчинку і поведінки, уявлення про універсальне співтовариство. Показується яким чином педагогічний аспект основних положень етики обумовлює відношення до знання. Цей вивід ґрунтується на тому, що в центрі уваги його етики являється вчинок як засіб практичної реалізації моралі. При цьому вона розглядається як «простий предмет» мислення, який не можна зводити до чого-небудь іншого, наприклад, до користі, як в утилітаризмі. Саме результати вчинку є головним критерієм прояснення того, чи дійсно є моральним. Основним критерієм моральності виступає педагогічна практика, яка обмежується безпосередньою реальністю і найближчим майбутнім. У інтуїтивистської етиці Дж. Мура педагогічна практика займає головне положення по відношенню до теорії моралі, оскільки саме з її допомогою можна виявити власне моральне. Саме ця тенденція визначає появу аналітичної філософії освіти, об'єктом якої є також педагогічна практика в її безпосередність і освітній процес в його конкретності. Іншим важливим критерієм є здоровий глузд, який свідчить про те, що деякий вчинок дійсно є виправданим, схвалюється суспільством як моральний. Наявність здорового глузду говорить про те, що оволодіння знанням є благом. Формування культури також розглядається як наслідування здорового глузду, оскільки він вказує на те, що показало свою ефективність упродовж певного історичного періоду в конкретному суспільстві. При цьому культура трактується як сукупність традицій, які сформувалися в соціальній практиці. Саме ця теза є одним з основних в аналітичній філософії Р. Пітерса. Він вважає, що оволодіння знанням повинно мати внутрішню цінність, звідси одне з найважливіших завдань виховання полягає у формуванні актуальності знань. У аналітичній філософії освіти цінністю виступають не певні моральні якості і властивості, наприклад, добро, справедливість, благо та ін., а знання, оскільки вони забезпечують успішність самореалізації. Таким чином, відношення до них також обумовлене здоровим глуздом. Можливість забезпечення в універсумі більше добра в ширшому плані, вважає Р. Пітерс, пов'язано з усвідомленням цінності певної культури. Етичні норми, згідно Дж. Муру, мають конкретно історичний характер. Під впливом цього положення Р. Пітерс заперечує використання релігії у вихованні, віддає пріоритет орієнтації на здоровий глузд, який вказує на досвід, що показав свою ефективність. Саме тому він акцентує увагу на необхідності аналізу реальної педагогічної практики, на

Волков О.Г., Пешев О.О., 2013

виявленні вчинків, які реально виправдані. Застосування принципів етики Дж. Мура в аналітичній філософії освіти Р. Пітерса припускає актуальність знання, оскільки необхідність оволодіння ними показала соціальна практика. Знання в цьому випадку вказують не на науку як результат пізнавального процесу, а на праксеологічний аспект самореалізації в межах конкретного культурного середовища, саме в цьому аспекті знання мають цінність. Оволодінням ними є основним завданням освіти, яка розглядається як процес їх формування, а виховання не чим іншим як процесом надання цінності знання. Тим самим в аналітичній філософії освіти виховання безпосередньо пов'язане з процесом навчання, а його зміст обумовлений цілями пізнавальної діяльності. Основне завдання виховання полягає у формуванні цінності знання, розвитку інтелектуальної активності та творчих здібностей. Таким чином, в аналітичній філософії освіти поєднуються прагматичні та позитивістські тенденції. Якщо друга пов'язана з усвідомленням актуальності знання для вдосконалення соціальної практики, то перша обумовлена необхідністю орієнтації на досягнення успіху і принципом користі.

Список використаної літератури

1. Аналитическая философия и образование [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://svobd.ru/2010-11-15-16-59-54/351/54`3-7-.html>
2. Аналитическая философия. Учебное пособие / А. Л. Блинов, В. А. Ладов, М. В. Лебедев и др.; [под ред. М. В. Лебедева, А. З. Черняка]. – М.: Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 2006. – 622 с.
3. Артемьева О. В. Интуитивизм в этике (из истории английского этического интеллектуализма Нового времени / О. В. Артемьева // Этическая мысль. Вып. 10 / под ред. А.А.Гусейнова. М.: ИФ РАН, 2010. – С. 90-113.
4. Витгенштейн Л. Философские исследования / Л. Витгенштейн. – М.: АСТ, 2009. – 463 с.
5. Грязнов А. Ф. Джордж Мур и становление аналитической философии / А. Ф. Грязнов А.Ф. Аналитическая философия. – М.: Высшая школа, 2006. – С. 47-55. – (Классика философской мысли).
6. Грязнов А.Ф. Постмодерн взбудрил аналитическую философию / А. Ф. Грязнов // Логос. – 1999. – №8. – С. 2-47
7. Гусейнов А. А. Об идее абсолютной морали / А. А. Гусейнов // Вопросы философии. – 2003. – № 3. [Електронний ресурс] / А. А. Гусейнов. – Режим доступу: http://guseinov.ru/publ/abs_m.html
8. Жихарева Т. А. Связь философии Витгенштейна с его педагогической практикой. Электронный философский журнал Vox / Голос: Выпуск 10 (июнь 2011) [Електронний ресурс] / Т.А.Жихарева. – Режим доступу: <http://vox-journal.org>
9. Костов С.В. Эмпириомонистическая позиция Дж. Э. Мура в работе «доказательство внешнего мира» [Електронний ресурс] / С. В. Костов. – Режим доступу: <http://www.kostov.ru/Works%20on%20Philosophy%20in%20Russian/Mur.htm>
10. Мур Д. Э. Доказательство внешнего мира / Д. Э. Мур. // Аналитическая философия. Избранные тексты. – М.: Изд-во МГУ, 1993. – С. 66-84
11. Мур Дж. В защиту здравого смысла [Електронний ресурс] / Дж. Мур. – Режим доступу: // <http://filosof.historic/books/iten/f00/s00/z0000735/index.shtml>.
12. Мур Дж. Э. Принципы этики / Дж. Э. Мур; [пер. с англ. Л. В. Коноваловой; общ. ред. И. С. Нарского]. – М.: Прогресс, 1984. – 267 с.
13. Поносов, Ф. Н. Компоненты гносеологического ряда в аналитической

философии / Ф. Н. Поносов // Теория и практика общественного развития. – 2012. – № 4. / Ф. Н. Поносов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://teoria-practica.ru/-4-2012/philosophy/ponosov.pdf>

14. Стросон П.Ф. Значение и истина / П. Ф. Стросон // Аналитическая философия: становление и развитие (антология) [под общ. ред. А. Ф. Грязнова]. – М.: Наука, 1998. – С. 213–230.

15. Суханов Е. Н. Смысл «доказательства внешнего мира» // Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология. – 2009. – №3. / Е. Н. Суханов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://sun.tnu.ru/mminfo/000063105/phil/07/imege/07-076.pdf>

16. Шеститко О. О. Аналитическая философия: проблемы идентификации / О. О. Шеститко // Человек. Культура. Общество: тезисы докл. VI науч. конф. студентов, магистрантов и аспирантов фак. филос. и соц. наук БГУ. Минск, 15 апр. 2009 г. [редкол.: А. А. Легчилин (отв. ред.), А. С. Солодухо]. – Минск.: БГУ, 2010. – С. 63-65

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Analytical philosophy and education [Электронный resource]. Access Mode: // <http://svobd.ru/2010-11-15-16-59-54/351/54'3-7-.html>

2. Analytical philosophy. Train aid / and. L. Blinov, B. A. Ladov, M. V. Lebedev and other; [under red.of. M. V. Lebedev and Z. Chernyak]. M.: University of Druzhbi narodov, 2006. – 622 p.

3. Artemieva O. B. Intuitionism in ethics (from history of English ethic intellectualism of New time / O. B. Artemieva // the Ethic idea. Vol. 10 / under red. A.A.Guseinov.: HF of RSA, 2010. – p. 90-113.

4. Vitgenstein L. Philosophical researches / L. Vitgenstein. M.: ACT, 2009. – 463 p.

5. Gryaznov A. F. George Moore and becoming of analytical philosophy / A. F. Gryaznov Analytical philosophy. M. Higher school, 2006. – p. 47-55. - (The classics of philosophical idea).

6. Gryaznov A. F. Postmodern emboldened analytical philosophy / A. F. Грязнов // Logos. – 1999. – №8. – p. 2-47

7. Guseinov A.A. About the idea of absolute moral / A. A. Guseinov // Questions of philosophy. - 2003. - № 3. [Электронный resource] / And. And. Гусейнов. it is access Mode: <http://guseinov.ru/publ/abs m.html>

8. Jihareva T. A. Connection philosophy of Vitgenstein with his pedagogical practice. An electronic philosophical magazine of Vox / is Voice: Producing 10 (June 2011) [Electronic resource] / T. A.Jihareva. Access Mode: <http://vox-journal.org>

9. Kostov S.V. Empiriomonistic position of J.Moore in-process «proof of the outer world» [Electronic resource] / S. V. Kostov. Access Mode: <http://www.kostov.ru/Works%20on%20Philosophy%20in%20Russian/Mur.htm>

10. Moore J. Proof of the outer world / of J Moore. // Analytical philosophy. Select texts. M.: MSU, 1993. – P. 66-84

11. Moore J.. In defence of good sense [Electronic resource] / J.Moore. Access Mode: // <http://filosof.historic/books/iten/f00/s00/z0000735/index.shtml>.

12. Moore J. Principles of ethics / J.Moore; [trudged. with the eng of L. V. Konovalovoi; gen. red. A. S. Narskiy]. M.: Progress, 1984. – 267 p.

13. Diarrhoeas, Ф. Н. Components of gnosiological row are in analytical philosophy / of Ф. Н. Diarrhoeas // Theory and practice of community development. - 2012. - № 4. / Ф. Н. Diarrhoeas [Electronic resource]. it is access Mode: <http://teoria-practica.ru/-4-2012/philosophy/ponosov.pdf>

14. Strosson P. F. A value and truth / P. F. Strosson // Analytical philosophy: becoming and development (anthology)[under gen. red. A. F. Gryaznov]. M.: Science, 1998. – P. 213-230.

15. Sukhanov E. H. Reason of «proof of the outer world» // Announcer of the Tomsk state university. Philosophy. Sociology. Political science. – 2009. – №3. / E. H. Sukhanov [Electronic resource]. Access Mode: <http://sun.tnu.ru/mmimo/000063105/phil/07/imege/07-076.pdf>

16. Shestitko O. O. Analytical philosophy: problems of authentication / O. O. Shestitko // Man. Culture. Society: theses of VI scien. conf. of students, magisters and graduate students of phil. sciences of BSU. Minsk, 15 apr. 2009 [und. red. Leghligin. S. Solodukho]. Minsk.: BSU, 2010. – P. 63-65

А. Г. ВОЛКОВ, О. О. ПЕШЕВ

Мелитопольский государственный педагогический университет, Мелитополь

ИНТУИТИВИСТСКАЯ ЭТИКА ДЖ. МУРА КАК ПРЕДТЕЧА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ Р. ПИТЕРСА

В статье рассматривается интуитивистская этическая концепция Дж. Мура, раскрываются ее основные черты, которые стали причиной возникновения аналитической философии образования Р. Питерса. В частности, обращается внимание на трактовку здравого смысла, добра, долга, добродетелей, этического поступка и поведения, представления об универсальном сообществе. Показывается, каким образом этика здравого смысла определила основные черты аналитической философии образования.

Ключевые слова: этика, интуитивизм, образование, воспитание, аналитическая философия, долг, поступок, добродетели, этические суждения.

O.H. VOLKOV, O.O. PESHEV

Melitopol Teacher Trainer University, Melitopol

INTUITIONISTIC ETHICS OF J. MOOR AS PRE-CONDITION OF PHILOSOPHY OF EDUCATION OF R. PETERS

In the article ethic conception, and her influence on analytical philosophy of education is examined. In particular, attention applies on interpretation of good sense, good, debt, virtues, ethic act and behavior, idea about an universal association. Shown how ethics of good sense stipulated becoming of analytical philosophy of education. This conclusion is base on that there is an act as means of practical realization of moral in the spotlight of his ethics. Thus it is examined as the «simple article» of thinking, that cannot be taken to anything another, for example, to the benefit, as in utilitarianism. Exactly results of act are the main criterion of clearing up that, how really it is moral. Pedagogical practice that is limited to direct reality and nearest future comes forward the basic criterion of morality. In intuitionistic ethics of J. Moore pedagogical practice occupies dominant position in relation to the theory of moral, as exactly with her help it is possible to educe actually moral. Exactly this tendency determines appearance of analytical philosophy of education, the object of that is also pedagogical practice in its spontaneities and educational process in his specification. Other major criterion is good sense that supposes, that testifies that some act really justified and approved by society as moral. Exactly good sense talks that a capture knowledge is blessing. Capture it is also possible a culture to examine the following good sense, as he specifies on that showed the efficiency during a certain historical period in concrete society. Thus a culture is examined as an aggregate of traditions that was formed in social practice. Exactly this thesis is one of basic in analytical philosophy of R.S. Peters. He considers that capture must have an intuitionistic value knowledge, from here one of major tasks of education consists of forming of actuality of knowledge. Not certain moral internals and properties come forward in analytical philosophy of education a value, for example, good, justice, blessing, etc., and knowledge, as they provide success of self-

realization. Thus, attitude toward them is also conditioned by good sense. Possibility of providing in more good is in more wide plan, considers Peters, it is related to realization of value of certain culture. Ethic norms, of J. Moore, have historical character concretely. Under influence of this position Peters denies the use of religion in education, and gives priority of orientation on good sense, that specifies on experience showing the efficiency. For this reason he accents attention on the necessity of analysis of the real pedagogical practice, and exposures of acts that is really justified. Application of principles of ethics of J. Moore in analytical philosophy of formation of Peters supposes actuality of knowledge, as a necessity of capture showed by them social practice. Knowledge in this case specify not on science as a result of cognitive process, and on the praxeological aspect of self-realization within the limits of concrete cultural environment, exactly in this aspect of knowledge possess a value. By a capture by them is by the basic task of education that is examined as a process of their forming, and education by none another than process of forming of value of knowledge. The same in analytical philosophy of education is directly related to the process of education, and his maintenance is conditioned by the aims of cognitive activity. The basic task of education consists of forming of value of knowledge, development of intellectual activity and creative capabilities. Thus, pragmatic and positivism tendencies are combined in analytical philosophy of education. The second is related to realization of actuality of knowledge for perfection of social practice, first it contingently realization of necessity of orientation on the achievement of success and principle of benefit.

Keywords: ethics, intuitionism, education, analytical philosophy, debt, act, virtues, ethic judgements.

Стаття надійшла до редколегії 03.05.13

Прийнята до друку 10.05.13

Рецензент: д.ф.н., проф. Воронкова В.Г.